

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΑΡΧΑΙΑ

Γ' Γενικού Λυκείου
Ανθρωπιστικών Σπουδών

Σάββατο 27 Απριλίου 2024 | Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΘΕΜΑ Α

- A1. α) 1. Σωστό - *έν καταγείω οίκησει σπηλαιώδει, αναπεπταμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον ἔχουση μακρὰν παρὰ πᾶν τὸ σπήλαιον.*
2. Σωστό - *έν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένας, ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἰς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὄρᾶν, κύκλῳ δὲ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν.*
3. Σωστό - *Ὅτι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην κοινὴν ποιητέον, φανερόν.*
4. Λάθος - *περὶ τε τῶν πρὸς ἀρετὴν οὐθέν ἐστιν ὁμολογούμενον (καὶ γὰρ τὴν ἀρετὴν οὐ τὴν αὐτὴν εὐθύς πάντες τιμῶσιν, ὥστ' εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἄσκησιν αὐτῆς.*
- β) 1. Η αντωνυμία «αὐτοὺς» αναφέρεται στους *ἀνθρώπους [...] ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένας*, δηλαδή στους δεσμώτες που από την παιδική τους ηλικία είναι δεμένοι στα πόδια και στον αυχένα, ὥστε να βλέπουν μόνο μπροστά και να μην μπορούν να στρέψουν το κεφάλι τους εξαιτίας των δεσμών με αποτέλεσμα να μένουν καθηλωμένοι μέσα στη σπηλιά.
2. Η αντωνυμία «αὐτῆς» αναφέρεται στη λέξη *ἀρετῇ*, για την οποία υπάρχουν αντικρουόμενες απόψεις κι ως προς τη σημασία της, αλλά και ως προς την άσκησή της.

ΘΕΜΑ Β

B1. α) Στη συζήτηση που γίνεται στο έργο του Πλάτωνα *Πολιτεία* για τη λειτουργία της δικαιοσύνης στο πλαίσιο της ορθής, της ιδεώδους πολιτείας τίθεται το θέμα της παιδείας, για το οποίο κάνει λόγο ο Σωκράτης στην αλληγορία του σπηλαίου, συζητώντας με τον Γλαύκωνα.

Ο Σωκράτης κάνει φανερό από την αρχή ότι το περιεχόμενο της αλληγορίας που θα ακολουθήσει σχετίζεται με την παιδεία, το ρόλο και τα αποτελέσματά της. Δηλώνει κατευθείαν στον Γλαύκωνα ότι αυτή η εικόνα που θα του περιγράψει είναι μια παρομοίωση της ανθρώπινης φύσης, όπως αυτή διαμορφώνεται με την παιδεία ή με την απουσία της παιδείας (*παιδείας τε περί καὶ ἀπαιδευσίας*). Το θέμα, λοιπόν, που θα απασχολήσει το Σωκράτη είναι η παιδεία και η απαιδευσία των ανθρώπων.

Εδώ, λοιπόν, ο Σωκράτης θα περιγράψει λεπτομερώς μια εικόνα με καθαρά συμβολικό περιεχόμενο. Ο Σωκράτης αρχίζει να περιγράφει την εικόνα που δημιουργεί με τη φαντασία του, καλώντας και τον Γλαύκωνα να τη σχηματίσει στο μυαλό του (*ἀπεικασον*).

Ο Σωκράτης αρχίζει να περιγράφει το σπήλαιο. Η πρώτη πληροφορία που δίνεται είναι ότι το σπήλαιο αυτό βρίσκεται βαθιά στη γη και η είσοδός του, που είναι ανοιγμένη προς το φως σε όλο της το μήκος, είναι σε μεγάλη απόσταση από το βάθος του σπηλαίου, όπου βρίσκονται οι άνθρωποι. Έτσι, το φως του ήλιου δεν μπορεί να εισδύσει στο εσωτερικό του (*καταγείω οἰκήσει σπηλαιώδει, ἀναπεπταμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον ἔχουση μακρὰν παρὰ πᾶν τὸ σπήλαιον*).

Ο Σωκράτης, συνεχίζοντας την περιγραφή του δημιουργήματος της φαντασίας του, προχωρά στην περιγραφή των ανθρώπων που βρίσκονται μέσα στο σπήλαιο. Οι άνθρωποι αυτοί, λοιπόν, βρίσκονται εκεί από την παιδική τους ηλικία, από τη γέννησή τους, και δεν έχουν βγει ποτέ να δουν τον έξω κόσμο. Και όχι μόνο αυτό, αλλά έχουν και δεμένα τα χέρια, τα πόδια και τα κεφάλια τους, έτσι ώστε να μην μπορούν ούτε να κινηθούν. Μάλιστα, δεν έχουν ούτε τη δυνατότητα να γυρίσουν το κεφάλι τους και να κοιτάξουν οπουδήποτε αλλού, εκτός από τον μπροστινό τοίχο του σπηλαίου. Οι άνθρωποι αυτοί, λοιπόν, σε όλη τους τη ζωή δεν έχουν δει τίποτε περισσότερο από τον τοίχο που στέκει μπροστά τους (*ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων*

ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς ἀνέχοντας, ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἷς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὁρᾶν, κύκλῳ δὲ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν).

Σε αρκετή απόσταση, δηλαδή πίσω από τους δεσμώτες αυτούς και ψηλά στην επιφάνεια της γης, καίει μια φωτιά. Ἐξοῦ, το ὅποιο φῶς ὑπάρχει μέσα στο σπήλαιο προέρχεται ἀπὸ τὴ φωτιά αὐτή που καίει μακριὰ ἀπὸ πίσω τους και ὄχι, βέβαια, ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, που δεν μπορεί να εἰσχωρήσει στο εσωτερικό του σπηλαίου (*φῶς δὲ αὐτοῖς πυρὸς ἄνωθεν καὶ πόρρωθεν καόμενον ὀπίσθεν αὐτῶν*).

Ἡ περιγραφή τοῦ φανταστικοῦ αὐτοῦ δημιουργήματος συνεχίζεται με τὴν ἀναφορά σε ἓνα δρόμο, που βρίσκεται στὴν ἐπιφάνεια τῆς γῆς, ἀνάμεσα στὴ φωτιά και στοὺς δεσμώτες. Κατὰ μήκος, λοιπόν, αὐτοῦ τοῦ δρόμου, που βρίσκεται ψηλά πίσω ἀπὸ τοὺς δεσμώτες, ὑπάρχει ἓνας μικρὸς χτισμένος τοίχος. Τὸν τοίχο αὐτὸν ὁ Σωκράτης τὸν παραλληλίζει με τὰ παραπετάσματα, τὰ ὁποῖα στήνουν οἱ ταχυδακτυλουργοὶ μπροστὰ ἀπὸ τοὺς θεατὲς τοὺς (*μεταξὺ δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν δεσμωτῶν ἐπάνω ὁδόν, παρ' ἣν ἰδὲ τειχίον παρωκοδομημένον, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παραφράγματα, ὑπὲρ ὧν τὰ θαύματα δεικνύουσιν*). Αὐτὴ ἡ ἀπλὴ ἀναφορά στοὺς θαυματοποιούς και στὸν τρόπο που δίνουν τὴν παράστασή τοὺς ἀποδεικνύει ὅτι πρόκειται γιὰ κάποιο γνωστὸ και συνηθισμένο θέαμα τῆς ἐποχῆς τοῦ Πλάτωνα.

Ἡ περιγραφή τοῦ σπηλαίου ολοκληρώνεται με τὴν παρατήρηση τοῦ Σωκράτη στὸν Γλαῦκωνα ὅτι αὐτοὶ οἱ δεσμώτες εἶναι ὅμοιοι με αὐτοὺς, δηλαδή ὅλους τοὺς ἀπλούς ἀνθρώπους.

Καταλήγοντας, γίνεται φανερό ὅτι με τὴν ἀλληγορία τοῦ σπηλαίου ὁ Σωκράτης παρουσιάζει τὴν κατάσταση τοῦ ἀπαιδευτοῦ ἀνθρώπου, αὐτοῦ που δεν γνωρίζει τὴν ἀλήθεια, ἀλλὰ περιορίζεται στὴ «δόξα», στὴ γνώμη γιὰ τὶς σκιές τῶν πραγματικῶν ὄντων και τὴν κατάσταση τοῦ ἀνθρώπου που με τὴν παιδεία φτάνει στὴν ἀλήθεια, στὴ γνώση τῶν ιδεῶν και στὴν ἐνατένιση τοῦ Ἀγαθοῦ.

Ἡ πορεία ἀπὸ τὴν ἀπαιδευσίαν (τὴν ἀγνοίαν τῆς Ἀλήθειας) στὴ γνώση παρομοιάζεται με τὸ ἀνέβασμα τῶν δεσμωτῶν ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ σπηλαίου στὴν ἐξοδὸ, στὸν ἐξῶ κόσμος. Τὸ ἀνέβασμα αὐτὸ συμβολίζει τὴν ἀνοδικὴ πορεία τῆς ψυχῆς, που δεν προσφέρει μόνον γνώσεις, ἀλλὰ ταυτόχρονα μεταπλάθει τὸν ἀνθρώπο και τὸν μορφοποιεῖ.

- β) Είναι προφανές ότι ο Σωκράτης μέσω της περιγραφής του σπηλαίου και των δεσμοτών κάνει έναν παραλληλισμό με μια άλλη κατάσταση. Σε αυτήν την αλληγορία, λοιπόν, κάθε αντικείμενο συμβολίζει κάτι.

Αρχικά, το σπήλαιο συμβολίζει τον κόσμο των αισθητών πραγμάτων, τον κόσμο στον οποίο ζούμε, τον κόσμο με τα αντικείμενα που αντιλαμβανόμαστε μέσω των αισθήσεών μας. Φυσικά, επειδή το συγκεκριμένο έργο του Πλάτωνα εξετάζει την κοινωνική και πολιτική οργάνωση της ιδανικής πολιτείας, μπορούμε να πούμε ότι το σπήλαιο συμβολίζει και την κοινωνία της πόλης. Εξάλλου, αυτό γίνεται φανερό από την τελευταία φράση του Σωκράτη, ο οποίος λέει ότι οι δεσμώτες που βρίσκονται μέσα στο σπήλαιο μοιάζουν με τους απλούς, καθημερινούς ανθρώπους που ζουν στην πόλη ή σε μια πολιτική κοινωνία, στην οποία δεν κυβερνούν φωτισμένοι και πεπαιδευμένοι.

Διάφοροι μελετητές προσπαθούν να υποθέσουν ποια σπηλιά είχε υπόψη του ο Πλάτωνας, για να πλάσει την αλληγορία του. Ωστόσο, κάθε σπηλιά μπορεί να αποτελεί έναν χώρο παράξενο και μυστηριώδη, ο οποίος έχει τη δυνατότητα να ασκεί γοητεία στους λογοτέχνες και στους μυθοπλάστες. Και το βέβαιο είναι ότι σε σπηλιές αναφέρεται τόσο η μυθολογία όσο και διάφορα άλλα έργα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας.

Στη συνέχεια, οι δεσμώτες, που βρίσκονται μέσα στο σπήλαιο συμβολίζουν τους καθημερινούς ανθρώπους, οι οποίοι, ζώντας στον κόσμο και ερχόμενοι σε επαφή με τα αντικείμενα που τους περιστοιχίζουν, πιστεύουν ότι βλέπουν και γνωρίζουν τα πραγματικά αντικείμενα. Οι δεσμώτες, όπως είδαμε, είναι αλυσοδομένοι και αιχμάλωτοι σε έναν ψεύτικο κόσμο· βλέπουν τις σκιές και πιστεύουν πως ό,τι εμφανίζεται μπροστά στα μάτια τους είναι πραγματικό. Ωστόσο, αυτά που βλέπουν δεν είναι τίποτε άλλο από τους αντικατοπτρισμούς των πραγματικών αντικειμένων που βρίσκονται έξω από τον δικό τους κόσμο. Ο παραλληλισμός των αιχμαλώτων με τους ανθρώπους είναι ο εξής: οι άνθρωποι πιστεύουν ότι τα αντικείμενα που βλέπουν είναι αληθινά και έτσι είναι δέσμοι της πλάνης τους· όμως, σύμφωνα με τη θεωρία περί Ιδεών του Πλάτωνα, τα αντικείμενα του αισθητού κόσμου είναι ψεύτικα, καθώς αποτελούν απλώς αντικατοπτρισμό των Ιδεών. Έτσι, όλοι οι άνθρωποι – σαν τους αιχμαλώτους του σπηλαίου – ζουν στο ψεύδος, στο σκοτάδι της αμάθειας, στην πλάνη. Το ζητούμενο,

λοιπόν, είναι να μπορέσουν να δουν την αλήθεια, να γνωρίσουν τον κόσμο των Ιδεών.

B2.

Στην αρχή του κειμένου του 2^{ου} Αποσπάσματος που δίνεται προς εξέταση, ο Αριστοτέλης διατυπώνει, μέσω των δύο ρηματικών επιθέτων που χρησιμοποιεί, δύο θέσεις που απορρέουν συμπερασματικά από τα επιχειρήματα που εκφράζει στο παράλληλο κείμενο που προηγείται του κειμένου αναφοράς (διαδαγμένο κείμενο). Η πρώτη αναφέρεται στην ανάγκη καθορισμού των θεμάτων της παιδείας με νομοθετικό πλαίσιο (**νομοθετητέον**) και η δεύτερη στον δημόσιο χαρακτήρα που αυτή πρέπει να αποκτήσει, αφού κατασταθεί κοινή και ίδια για όλους (**κοινήν ποιητέον**).

Παρόλο που φαίνεται λίγο περίεργο και άστοχο να ασχολείται, τόσο αναλυτικά, με το θέμα της παιδείας σε ένα έργο στο οποίο πραγματεύεται πολιτικά ζητήματα, ο Αριστοτέλης θεωρούσε ότι η παιδεία είναι ο καθοριστικός παράγοντας που θα διαμορφώσει τους πολίτες και, επομένως, θα συμβάλει στη σωστή λειτουργία της πόλης. Ο Αριστοτέλης στο σημείο αυτό διατυπώνει την άποψη ότι πρέπει να ψηφιστούν νόμοι σχετικά με την παιδεία. Από αυτήν την πρόταση γίνεται φανερό ότι θεωρεί το θέμα της παιδείας σημαντική προτεραιότητα της πολιτείας. Δεν είναι κάτι που πρέπει να αφεθεί στην πρωτοβουλία του κάθε πολίτη χωριστά, αλλά πρέπει να γίνει αντικείμενο μέριμνας του κράτους, να κατασταθεί δημόσια και να μην είναι πλέον ιδιωτική. Μάλιστα, θα πρέπει να ψηφιστούν νόμοι, ώστε να καθοριστεί με σαφήνεια το πλαίσιο λειτουργίας του εκπαιδευτικού συστήματος. Είναι, λοιπόν, σαφές ότι ο Αριστοτέλης προκρίνει μια δημόσια παιδεία, η οργάνωση της οποίας οφείλει να είναι έργο της πολιτείας. Πρέπει να προσέξουμε ότι χρησιμοποιεί το ρηματικό επίθετο **νομοθετητέον**, το οποίο υπογραμμίζει το χρέος των νομοθετών να ασχοληθούν με την παιδεία.

Εκτός από το ότι η πολιτεία πρέπει με νόμους να οργανώσει την εκπαίδευση, ο Αριστοτέλης υποστηρίζει ότι πρέπει η παιδεία που θα παρέχεται στους νέους να είναι κοινή για όλους. Οραματιζόταν, λοιπόν, ένα κοινό εκπαιδευτικό πρόγραμμα, διαμορφωμένο από την πολιτεία με τέτοιο τρόπο, ώστε να παρέχεται σε όλους τους νέους της πόλης. Μάλιστα, με τη φράση **φανερὸν ἐστὶν** εκφράζει την πεποίθησή του ότι η άποψη αυτή τυγχάνει καθολικής αποδοχής και ότι είναι κάτι που δεν επιδέχεται καμία αμφισβήτηση.

Στο παράλληλο κείμενο που δίνεται προς εξέταση, ο Αριστοτέλης εκφράζει τα επιχειρήματά του για την ανάγκη διαμόρφωσης νομοθετικού πλαισίου για την παιδεία η οποία πρέπει να έχει δημόσιο χαρακτήρα (Κανείς, νομίζω, δεν έχει αμφιβολία ότι είναι υποχρέωση του νομοθέτη να ασχοληθεί πολύ σοβαρά με το θέμα της παιδείας των νέων). Σε αυτές τις διαπιστώσεις ο Αριστοτέλης κατέληξε για τους εξής λόγους (μπορούν να επιλεγθούν και να αναλυθούν δύο επιχειρήματα από τους μαθητές):

Για τον Αριστοτέλη κάθε πολίτευμα διαμορφώνεται και συντηρείται από το ιδιαίτερο ήθος των πολιτών του (είναι κάτι που αν παραμεληθεί στις πόλεις, βλάπτει πριν απ' όλα το ίδιο το πολίτευμά τους). Για να ακολουθηθεί ο τρόπος ζωής που ταιριάζει στο κάθε πολίτευμα πρέπει να υπάρχει η αντίστοιχη μορφή παιδείας, που ποικίλλει ανάλογα με τους σκοπούς της κάθε πολιτείας.

Ο δημόσιος, επίσης, χαρακτήρας της παιδείας τεκμηριώνεται με τα επιχειρήματα του «τέλους» και του «όλου» της πόλης. Αποστολή του κράτους είναι να καλλιεργεί το ήθος με την εκπαίδευση, η οποία γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο, πρέπει να παρέχεται απ' την πολιτεία και όχι από τους γονείς και να είναι ίδια για όλους τους πολίτες (Καθώς, εξάλλου, οι πολίτες μιας πόλης έχουν να επιτελέσουν σαν σύνολο έναν σκοπό, είναι φανερό ότι και η παιδεία πρέπει να είναι μία και η ίδια για όλους, και η φροντίδα γι' αυτήν πρέπει να ανήκει στο δημόσιο και όχι να αφήνεται στην ατομική πρωτοβουλία). Η κοινή παιδεία είναι αναγκαία για την ενότητα της πόλης και την ευδαιμονία του συνόλου. Η επίτευξη της κοινής ευδαιμονίας, ο τελικός σκοπός της πόλης, προϋποθέτει μία και κοινή παιδεία για όλους τους πολίτες.

Παράλληλα, οι νέοι πρέπει να λαμβάνουν μόρφωση ανάλογη με το πολίτευμα της πόλης τους, έτσι ώστε να φτάσουν στον επιδιωκόμενο σκοπό, που είναι η ευδαιμονία του συνόλου των πολιτών (αφού οι νέοι πρέπει να παίρνουν μόρφωση ταιριαστή με το πολίτευμα της πόλης τους.). Εφόσον, λοιπόν, ο σκοπός της πόλης είναι κοινός, κοινή πρέπει να είναι και η παιδεία που προσφέρεται και να μην αφήνεται στην ιδιωτική πρωτοβουλία.

Εξάλλου, ο Αριστοτέλης προβάλλει την πόλη ως «όλον», μόριο του οποίου είναι ο κάθε πολίτης. Συνεπώς, αν στόχος της πολιτείας είναι να οδηγήσει τους πολίτες στην αρετή και κατ' επέκταση στην ευδαιμονία, που είναι ο ύψιστος σκοπός, ο σκοπός αυτός θα επιτευχθεί, μόνο αν παρέχεται κοινό περιεχόμενο μόρφωσης σε όλους τους πολίτες. Κανένας πολίτης δεν ανήκει στον εαυτό του· όλοι ανήκουν στο κράτος, και το κράτος πρέπει να φροντίζει για καθένα από τα

μέρη του (Και, φυσικά, κανείς πολίτης δεν πρέπει να πιστεύει ότι ανήκει στον εαυτό του, αλλά, αντίθετα, ότι όλοι οι πολίτες ανήκουν στην πόλη· ο καθένας δεν είναι παρά ένα μέρος της πόλης, και η φροντίδα για το κάθε ξεχωριστό μέρος πρέπει να γίνεται σε απόλυτο συνταίριασμα με τη φροντίδα για το σύνολο).

Συνοψίζουμε τις θέσεις του Αριστοτέλη ως προς τον δημόσιο χαρακτήρα της παιδείας:

- Η φροντίδα για την παιδεία πρέπει να ανήκει στην αρμοδιότητα του κράτους.
- Τα θέματα της παιδείας πρέπει να ρυθμίζονται με νόμους.
- Σε ένα κράτος η παιδεία πρέπει να είναι ενιαία, μία και η ίδια για όλους τους νέους.
- Το περιεχόμενο της παιδείας πρέπει να είναι ανάλογο με το είδος του πολιτεύματος.

Για να γίνουν εναργέστερα όσα αναφέρονται για τον δημόσιο χαρακτήρα της παιδείας και για την ενιαία διδακτέα ύλη, δίνεται από τον Αριστοτέλη ως επαινετό παράδειγμα το κρατικό εκπαιδευτικό σύστημα των Λακεδαιμονίων.

B3. 1-γ, 2-β, 3-γ, 4-γ, 5-α.

B4. α) Οι στρατιώτες πολέμησαν με **πάθος** για την απελευθέρωση της χώρας.
Ο Κολοσσός της Ρόδου θεωρείται ένα από τα επτά **θαύματα** του κόσμου.

β) έκθεση - νομοθετητέον,
υπόδημα - δεσμοῖς, δεσμοῦ, δεσμων,
καυστήρας - καόμενον,
κάτοικος - οικήσει, παρικοδομημένον,
παρανοϊκός - διάνοιαν,
άσκοπος - σκέψις.

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΘΕΜΑ Γ

- Γ1.** Και ποιο άλλο καλό θα μπορούσε να γίνει από ανθρώπους οι οποίοι δεν υπακούουν στους ανώτερους τους; Ποιες πόλεις θα μπορούσαν να διοικούνται νόμιμα ή ποια σπίτια θα μπορούσαν να διαφυλαχθούν ή πώς τα πλοία θα μπορούσαν να φτάσουν, όπου έπρεπε; και εμείς, όσα καλά έχουμε τώρα, εξαιτίας ποιου άλλου λόγου τα αποκτήσαμε περισσότερο παρά γιατί υποτασσόμαστε στον αρχηγό; Για αυτό και νύχτα και μέρα γρήγορα φτάναμε, όπου έπρεπε, κι όλοι μαζί ακολουθώντας τον αρχηγό ήμασταν ακαταμάχητοι, και καμία από τις προσταγές του δεν αφήναμε ημιτελή. Εάν, λοιπόν, φαίνεται μέγιστο καλό η υποταγή στο να κατορθώσουμε τα καλά, έτσι πρέπει να ξέρετε ότι αυτή η ίδια είναι μέγιστο καλό στο να διαφυλάσσει, όσα είναι αναγκαία (πρέπει).
- Γ2.** Ο Χρυσάντας, επειδή θεωρεί ότι ο καλός άρχοντας έχει κοινά χαρακτηριστικά με τον καλό πατέρα που θέλει να οδηγήσει με τις συμβουλές του τα παιδιά του στην ευτυχία, πήρε το λόγο μετά από τον Κύρο, για να συμπληρώσει τις οδηγίες που εκείνος έδωσε προς τους στρατιώτες (*ἀνέστη δ' ἐπ' αὐτῷ Χρυσάντας ... ἀφ' ὧν μάλιστ' ἂν εὐδαιμονοῦντες διατελοῖμεν*). Ο Χρυσάντας, λοιπόν, αναφέρει ότι το στράτευμα πρέπει να αποτελείται από στρατιώτες πειθήνιους στις εντολές των αρχηγών του, να μην εξυπηρετεί ιδιωτικά συμφέροντα και να υποτάσσεται στους αρχηγούς του (*Ἐννοήσατε γὰρ δὴ ... ὑπὸ μὴ πειθομένων τοῖς κρείττοσι*). Επιπλέον, επισημαίνει ότι οι πολίτες πρέπει να τηρούν την αρχή της νομιμότητας και της δικαιοσύνης για να προστατεύουν τις πόλεις στις οποίες θα επιτεθούν και να τις προφυλάξουν από τον κίνδυνο (*ποῖαι δὲ πόλεις νομίμως ἂν οἰκήσειαν ἢ ποῖοι οἴκοι σωθείσιν*). Δηλώνει ξεκάθαρα ότι η βασική αρχή της υποταγής στον αρχηγό και της εκπλήρωσης των εντολών του τούς έχει οδηγήσει στην επίτευξη των στόχων τους και των επιτυχιών τους (*ἡμεῖς δὲ ἄ νῦν ἀγαθὰ ἔχομεν διὰ τί ἄλλο μᾶλλον κατεπράξαμεν ἢ διὰ τὸ πείθεσθαι τῷ ἄρχοντι*) και η ίδια αυτή αρχή θα τους κάνει να διατηρήσουν τα κέρδη των κόπων που έχουν καταβάλει (*ὅτι τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ εἰς τὸ διασώζειν ἃ δεῖ μέγιστον ἀγαθὸν ἐστί*).

Γ3. ὦ ἄνδρες: ὦ ἄνερ

νυκτός: νυξί(ν)

ἡμιτελεῖς: ἡμιτελεῖς

τῶν παίδων: ὦ παῖ

τοῖς κρείττοσι: τοῖς ἀγαθοῖς (θετικός)/ τοῖς κρατίστοις (υπερθετικός)

ἀνέστη: ἀνάστηθι

πειράσομαι: πειρῶτο

ἀφίκοιντο: ἀφικνεῖσθε

κατεπράξαμεν: καταπεπράχθω

ἴστε: γινῶναι

Γ4. α. **μοι (το πρώτο του κειμένου):** δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου στο ρήμα **δοκεῖ**

συμβουλεύειν: αντικείμενο στο ρήμα **δοκεῖ**, ειδικό απαρέμφατο με υποκείμενο το ουσιαστικό **Κῦρός** (ταυτοπροσωπία),

διὰ τὸ πείθεσθαι: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο ρήμα **κατεπράξαμεν** (**τὸ πείθεσθαι:** ἑναρθρο τελικό απαρέμφατο),

τῶν δ' ἐπιταχθέντων: επιθετική μετοχή ως ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός – γενική διαιρετική στο **οὐδέν**.

β. **καὶ ἄλλοτε κατενόησα ἄρχοντα ἀγαθὸν οὐδὲν διαφέρειν πατρὸς ἀγαθοῦ** (ειδικό απαρέμφατο)/ **καὶ ἄλλοτε κατενόησα ἄρχοντα ἀγαθὸν οὐδὲν διαφέροντα πατρὸς ἀγαθοῦ** (κατηγορηματική μετοχή).

γ. **ὅπως μήποτε αὐτοὺς τάγαθὰ ἐπιλείψει:** Δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική πρόταση που εισάγεται με το αναφορικό επίρρημα **ὅπως** και είναι μερικής άγνοιας, εκφέρεται με οριστική (**ἐπιλείψει**) και δηλώνει κάτι το πραγματικό, λειτουργεί συντακτικά ως έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα **προνοοῦσι**.